

**Formal Consultative Meeting of the States Parties
to the Convention on the Prohibition of the
Development, Production and Stockpiling
of Bacteriological (Biological) and
Toxin Weapons and on Their Destruction**

Distr.: General
9 September 2022

English/Russian only

2022 Meeting

Geneva, 26 August and 5-9 September 2022

Item 6 of the agenda

**Respective outstanding questions by the Russian Federation
to the United States and to Ukraine concerning the fulfilment
of their respective obligations under the Convention in the context
of the operation of biological laboratories in Ukraine**

**Bilateral Diplomatic Exchanges between the
United States and the Russian Federation
preceding the Russian Federation's request for an
Article V Consultative Meeting under the
Biological and Toxin Weapons Convention**

Submitted by the United States of America

UNITED STATES OF AMERICA

--- Working Paper ---

Bilateral Diplomatic Exchanges Between the United States and the Russian Federation Preceding the Russian Federation's request for an Article V Consultative Meeting Under the Biological and Toxin Weapons Convention

1. June 13, 2022 – Diplomatic Note covering an Aide Memoire from the Russian Federation to the United States
  - Excerpts of unreadable content (pages 59-69) from the June 13, 2022 Diplomatic Note covering an Aide Memoire from the Russian Federation to the United States
2. June 23, 2022 – Diplomatic Note from the United States to the Russian Federation (request for readable content)
3. June 28, 2022 – Diplomatic Note from the Russian Federation to the United States (response to request for readable content)
4. June 29, 2022 – Russian Federation official request for BTWC Article V consultations

June 13, 2022

**Note covering an Aide Memoire from the Russian Federation to the
United States**

ПОСОЛЬСТВО
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
В США

№ 212

Приложение:
упомянутое,
на 61 лл.

Посольство Российской Федерации в Соединенных Штатах Америки свидетельствует свое уважение Государственному Департаменту Соединенных Штатов Америки и имеет честь препроводить настоящей нотой памятную записку по вопросам, касающимся соблюдения США обязательств по Конвенции о запрещении разработки, производства и накопления запасов бактериологического (биологического) и токсинного оружия и об их уничтожении (КБТО), в контексте деятельности в биологических лабораториях на территории Украины.

Ожидаем, что Американская Сторона до 23 июня 2022 года представит исчерпывающие пояснения в связи с постановкой обоснованных вопросов по соблюдению США обязательств по КБТО.

Призываем незамедлительно принять меры по исправлению ситуации.

Посольство пользуется случаем, чтобы возобновить Государственному Департаменту уверения в своем высоком уважении.

г. Вашингтон, «13» июня 2022 года

ГОСУДАРСТВЕННОМУ ДЕПАРТАМЕНТУ
СОЕДИНЕННЫХ ШТАТОВ АМЕРИКИ

г. Вашингтон

#212

Unofficial translation

The Embassy of the Russian Federation in the United States of America presents its compliments to the Department of State of the United States of America and has the honor to forward herewith to the Department of State a non-paper on the questions regarding the compliance of the United States with the obligations under the Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction (BTWC) in the context of the activities of biological laboratories in the territory of Ukraine.

We expect that the American Side will provide by June 23, 2022, comprehensive explanations with respect to the reasonable questions concerning the U.S. compliance with its BTWC obligations.

We urge the American Side to take immediate measures to rectify the situation.

The Embassy avails itself of this opportunity to renew to the Department of State the assurances of its high consideration.

Enclosure: as stated, on 61 p.

Washington D.C., June 13, 2022

DEPARTMENT OF STATE
OF THE UNITED STATES OF AMERICA
Washington, D.C.

Памятная записка

**Вопросы к США, касающиеся соблюдения обязательств по Конвенции
о запрещении разработки, производства и накопления запасов
бактериологического (биологического) и токсинного оружия и об их
уничтожении (КБТО), в контексте деятельности в биологических
лабораториях на территории Украины**

На протяжении длительного времени Российская Федерация открыто предъявляла претензии и выражала обеспокоенность в связи с военно-биологической деятельностью, проводимой при самом непосредственном содействии и участии военного ведомства США в лабораториях на территории бывших республик СССР, вдали от североамериканского континента и вблизи от российских границ. Такая активность осуществляется в том числе опосредованно – через Агентство по уменьшению угрозы Пентагона (АУУ) и частные компании, являющиеся постоянными подрядчиками военного ведомства США, в том числе Black & Veatch Special Projects Corp., CH2M Hill, Metabiota.

В отчётности США, предоставляемой ежегодно в рамках мер укрепления доверия КБТО, которые были разработаны государствами-участниками «в целях предотвращения или сокращения случаев возникновения неясностей, сомнений и подозрений», сведения о проводимых программах и проектах за пределами национальной территории и их финансировании отсутствуют. Наши многократные призывы к американской стороне дать исчерпывающие разъяснения в отношении такой деятельности, остаются без должной реакции по существу. Подобная скрытность и игнорирование со стороны США российских претензий лишь подтверждают их обоснованность.

В ходе специальной военной операции на Украине Российская Федерация получила ряд документов и свидетельств, проливающих свет на истинный характер взаимодействия Пентагона и его подрядчиков с

украинской стороной в военно-биологической сфере. Анализ данных материалов указывает на несоблюдение США положений КБТО.

По Соглашению от 2005 г. между военным ведомством США и минздравом Украины о сотрудничестве по предотвращению распространения технологий, патогенов и сведений, которые могут быть использованы для разработки биологического оружия (далее – Соглашение) Пентагон может «оказывать минздраву Украины поддержку» в области «совместных биологических исследований, определения угроз от биологических агентов и выработки ответа на них» применительно к «опасным патогенам, размещённым на объектах на территории Украины» (Статья 3). Статья 4 Соглашения предписывает хранить патогены только в лабораториях, которым оказывается содействие военным ведомством США, а также направлять в Соединённые Штаты образцы всех штаммов, собранных на Украине, и данные наблюдений за распространением инфекционных заболеваний в этой стране. Результаты работ в рамках Соглашения, равно как и информация о его выполнении, приобретают по умолчанию закрытый характер согласно Статье 7. При этом представители Пентагона или его подрядчиков, согласно Статье 5, могут принимать участие во всех мероприятиях, связанных с выполнением Соглашения.

Непосредственное участие военного ведомства США в финансировании военно-биологической деятельности на Украине отражено в Плане предоставления технической помощи определённым реципиентам минобороны Украины от 2018 г. к Соглашению 2005 г. Реальным получателем денежных средств являются лаборатории украинского минобороны, расположенные в Киеве, Львове, Одессе и Харькове. В качестве имплементационного подрядчика определена компания Black & Veatch Special Projects Corp.

К 2020 г. число украинских лабораторий, вовлечённых в работы, финансируемые Пентагоном через АУУ и подрядную частную компанию

Black & Veatch Special Projects Corp, достигло 30 (расположены в 14 населённых пунктах), что отражено в соответствующей регистрационной карте. По имеющейся у нас информации из различных источников, в работах с опасными патогенами на Украине участвовали граждане США (в том числе эксперты по биологическому оружию), которым был предоставлен дипломатический иммунитет (в том числе от уголовного преследования).

Масштабы и направленность данной военно-биологической деятельности наиболее наглядно характеризует доклад по итогам проверки коллекции штаммов микроорганизмов в Научно-исследовательском противочумном институте им. И.Мечникова в Одессе. Согласно этому документу, в Институте находились 422 единицы хранения возбудителей холеры и 32 единицы хранения возбудителя сибирской язвы. Обращает на себя внимание накопление большого количества пробирок с одинаковыми штаммами разных пассажей. В отсутствие в последние годы случаев массовых вспышек указанных заболеваний на Украине номенклатура и накопленные объёмы биоагентов ставят под сомнение их предназначение для профилактических, защитных или других мирных целей.

При этом перечень изучаемых патогенов не соответствует актуальным вопросам здравоохранения Украины, как это представлено в документах Всемирной организации здравоохранения (корь, полиомиелит, туберкулёз и другие социально значимые инфекции), но включает возбудители опасных инфекционных заболеваний, которые являются потенциальными агентами биологического оружия.

В составе полученных документов содержатся описания проектов UP-4 и P-781 по изучению возможности распространения опасных инфекций через мигрирующих птиц (в том числе высокопатогенного гриппа и болезни Ньюкасла) и летучих мышей (в том числе способных инфицировать человека возбудителей чумы, лептоспироза, бруцеллёза, а также коронавирусов и филовирсов), которые могут рассматриваться в качестве средств доставки.

Пространственный охват обоих проектов фактически включал не только приграничные с Россией украинские регионы, но и территорию самой России.

При этом имеющаяся информация говорит о ведущей роли АУУ в этих проектах.

Без ответа остаётся вопрос о патенте США № 8,967,029 В1 от 3 марта 2015 г., выданном Бюро США по патентам и товарным знакам на беспилотный летательный аппарат для распространения в воздухе заражённых комаров, т.е. на оборудование (изделие), которое предназначается для использования в качестве технического средства доставки и применения биологического оружия – «биологических и иммунобиологических агентов, бактерий, вирусов» или других «высококонтрагиозных биоагентов или вирусов, которые могли бы уничтожить весь личный состав противника».

В соответствии с описанием, беспилотник транспортирует в заданный район контейнер с большим количеством комаров – переносчиков инфекций и высвобождает их. При укусе комары инфицируют атакуемых людей особо опасными заболеваниями. В пояснении прямо подчёркивается, что заражённый военнослужащий будет не способен выполнять поставленные перед ним задачи, в силу чего «заболевание может быть более ценным военным инструментом, чем самое современное вооружение и военная техника». Указывается, что «подобное заражение военнослужащих противника в военном отношении дало бы значительный эффект».

В соответствии с американским законодательством патент в США не может быть выдан в отсутствие исчерпывающего описания «фактического устройства» (actual machine). Таким образом, можно сделать вывод, что контейнер как средство доставки биоагентов был разработан и может быть оперативно произведён.

Приведённые обстоятельства и характер осуществлявшейся на Украине военно-биологической деятельности свидетельствуют о нарушениях положений Статьи I КБТО. С учётом изложенных выше сведений о тесном сотрудничестве оборонного ведомства США и американских частных компаний с украинскими лабораториями представляется очевидным, что осуществлявшаяся Пентагоном и его подрядчиками на территории Украины военно-биологическая деятельность, а также указанное выше изобретение в полной мере подпадают под запреты Статьи IV КБТО.

Такие оценки дополнительно подтверждаются в аналитических докладах Херсонского управления Службы безопасности Украины от 30 июня 2016 г. и 28 февраля 2017 г. В них отмечается, что программы АУУ, осуществляемые через компанию Black & Veatch Special Projects Corp., были направлены на установление контроля за функционированием микробиологических лабораторий Украины по исследованию патогенов инфекционных заболеваний, которые могут быть использованы для создания или модернизации биологического оружия. Указано, что подчинённость проектов военному ведомству иностранного государства создавала предпосылки для проникновения в лаборатории иностранных специалистов и их ознакомление со стратегическими разработками.

Для США юридическую обязательность КБТО приобрела с её вступлением в силу в 1975 г. Конвенция (в частности, упомянутая Статья IV) накладывает на США обязательства по недопущению запрещённой деятельности где-либо на своей территории, территории под юрисдикцией или контролем государства где бы то ни было и кем бы то ни было, включая физических и юридических лиц. Особое значение соблюдению её положений придаёт статус США как государства-депозитария.

Вышеприведённые факты явно противоречат указанным обязательствам США, предусмотренным КБТО. Считаем, что требуется незамедлительное принятие мер по исправлению ситуации.

Были бы признательны американской стороне за направление нам пояснений в ответ на эту памятную записку до 23 июня 2022 г. В зависимости от ответа будем выстраивать свои дальнейшие действия в рамках КБТО и других профильных международных форумов.

Приложение:

- копия доклада по итогам проверки коллекции штаммов микроорганизмов в Научно-исследовательском противочумном институте им. И.Мечникова в Одессе;
- регистрационная карта проекта (программы) № 3253-10;
- описания проектов UP-4 и P-781;
- копии докладов СБУ от 30 июня 2016 г. и 28 февраля 2017 г.;
- копия патента № 8,967,029 B1 от 3 марта 2015 г.

Unofficial translation

Aide Memoire

Questions to the United States regarding compliance with the obligations under the Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction (BTWC) in the context of the activities of biological laboratories in the territory of Ukraine

For a long time, the Russian Federation openly made claims and expressed its concerns over the military-biological activities conducted with the most direct assistance and involvement of the US Department of Defense (DoD) in the laboratories in the territory of former USSR republics, away from the North American continent and close to the Russian borders. Such activities are conducted *inter alia* indirectly through the Pentagon's Defense Threat Reduction Agency (DTRA) and private companies that are permanent contractors of the US DoD, including *Black & Veatch Special Projects Corp.*, *CH2M Hill*, and *Metabiota*.

The US reports provided annually within the BTWC confidence building measures that have been developed by the States Parties "in order to prevent or reduce the occurrence of ambiguities, doubts and suspicions" miss the data on the programs and projects implemented outside the national territory, or on the financing thereof. Our repeated appeals to the American side to provide exhaustive explanations with respect to such activities remain without due feedback in essence. Such a secrecy and neglect of Russian claims by the United States are but confirm their validity.

In the course of the special military operation in Ukraine the Russian Federation obtained a number of documents and evidences that cast a light upon the genuine nature of interaction between the Pentagon and its contractors with the Ukrainian side in the military-biological area. The data analysis points to the non-compliance by the United States with the BTWC provisions.

Under the 2005 Agreement between the US DoD and the Ministry of Health of Ukraine Concerning Cooperation in the Area of Prevention of Proliferation of Technology, Pathogens and Expertise that could be Used in the Development of Biological Weapons (hereinafter "the Agreement") the Pentagon may "provide the Ministry of Health of Ukraine with assistance" in the area of "cooperative biological research, biological threat agent detection and response" with regard to "dangerous pathogens located at the facilities in Ukraine" (Article 3). Article 4 of the Agreement prescribes to store all dangerous pathogens at the laboratories assisted by the US DoD as well as transfer to the United States the copies of all strains collected in Ukraine and data generated by the infectious disease surveillance in that country. The deliverables under the Agreement as well as the information on its implementation become sensitive by default under Article 7. At the same time, pursuant to Article 5, the Pentagon's representatives shall have the right to participate in all aspects of implementation of the Agreement.

The direct involvement of the US DoD in financing the military-biological activities in Ukraine is reflected in the 2018 Plan concerning the provision of technical assistance to certain recipients of the Ministry of Defense to the 2005 Agreement. The real recipients of funds are the laboratories of the Ministry of Defense of Ukraine located in Kiev, Lvov, Odessa, and Kharkov. *Black & Veatch Special Projects Corp.* was designated as an implementation contractor.

By 2020, the number of Ukrainian laboratories involved in the works financed by the Pentagon through the DTRA and *Black & Veatch Special Projects Corp.* private contractor company reached 30 (located in 14 communities), as specified in the corresponding registration card. According to our available information from various sources the US citizens (including biological weapons experts) while enjoying the diplomatic immunity (including from criminal prosecution) were involved in handling dangerous pathogens.

The final report upon review of the microorganism strain collection at the I. Mechnikov Anti-Plague Scientific and Research Institute in Odessa gives the most vivid insight in the scale and focus of the military-biological activities on the territory of Ukraine. According to this document, the Institute had 422 cholera storage units and 32 anthrax storage units. Notable is a large number of test tubes that contained the same strains of different passages. Absent mass outbreaks of these diseases in Ukraine in recent years, the range and accumulated volumes of bioagents challenge their alleged prophylactic, protective or other peaceful uses.

At the same time, the list of the studied pathogens disagrees with the current Ukraine's health issues, as outlined in the World Health Organization documents (measles, poliomyelitis, tuberculosis and other socially significant infections), but includes pathogens of dangerous infectious diseases that are potential agents of biological weapons.

The documents obtained contain the descriptions of UP-4 and P-781 projects to study the possibility to spread dangerous infections (including highly pathogenic influenza and Newcastle disease) through migratory birds and bats (including pathogens of plague, leptospirosis, brucellosis as well as coronaviruses and filoviruses that are potentially infectious to humans) that can be considered as delivery means. The geographic scope of both projects affected the Russia-bordering regions of Ukraine as well as the territory of Russia itself.

At the same time, the available information suggests the DTRA's leading role in those projects.

Unanswered remains the question on the U.S. patent No. 8,967,029 B1 as of 3 March 2015 issued by the US Patent and Trademark Office for an unmanned aerial vehicle for the aerial release of the infected mosquitoes, i.e. for a device (unit) designed to be applied as a technical means of delivery and use of a biological weapon – biological and immunobiological agents, bacteria and

viruses or other "highly contagious" bioagents and viruses "that could wipe out 100 percent of the enemy troops."

According to the Description an unmanned aerial vehicle transports a container housing a huge number of infections transmitting mosquitoes to release them at a designated area. The attacked people get infected with highly contagious diseases via mosquito bites. The description clearly states that an infected military man will not be able to fulfill the assigned mission, therefore "[s]ickness can be a very valuable military tool [...] than the most up-to-date military guns and equipment." It is indicated that infecting an enemy manpower in such a way would be of a significant military effect.

In accordance with the US law a patent cannot be issued in the United States unless a complete description of the actual machine is provided. Therefore, it follows that a container as a bioagent delivery means has been developed and can be manufactured on the fly.

The above circumstances and the nature of military-biological activities carried out in Ukraine testify to the violations of the BTWC Article I provisions. Taking into account the above information on the close cooperation between the US DoD, American private companies and Ukrainian laboratories it becomes obvious that the military-biological activities carried out by the Pentagon and its contractors in the territory of Ukraine as well as the above described invention fall in full under the prohibitions of Article IV of BTWC.

Such assessments are additionally confirmed by the analytical reports of the Kherson Department of the Security Service of Ukraine dated 30 June 2016 and 28 February 2017. It is indicated therein that the DTRA programs implemented through *Black & Veatch Special Projects Corp.* were intended to establish control over the functioning of microbiological laboratories in Ukraine conducting research on pathogens of infectious diseases that can be used to create or modernize biological weapons. It is indicated that the projects being subordinate to the military department of a foreign State created prerequisites

for the foreign specialists to penetrate into the laboratories and familiarize themselves with the strategic developments.

The BTWC came into effect for the United States in 1975 with its entry into force. The Convention (in particular, the mentioned Article IV) imposes obligations on the United States to prevent prohibited activities anywhere within its territory, in the territory under the jurisdiction or control of a State anywhere by anyone, including individuals and legal entities. The status of the United States as a depositary State renders particularly important the compliance with its provisions.

The above stated facts clearly contradict the specified obligations of the United States provided for in the BTWC. We believe it is required to expeditiously take measures to remedy the situation.

We would be grateful to the American side for sending us clarifications in response to this Aide Memoire before 23 June 2022. Depending on your response we shall build our further actions within the BTCW and other international fora.

- Annex:
- Copy of the Final Report upon Review of the Microorganism Strain Collection at the I. Mechnikov Anti-Plague Scientific and Research Institute in Odessa;
  - Project (program) registration card No. 3253-10;
  - Descriptions of UP-4 and P-781 projects;
  - Copies of SSU reports dated 30 June 2016 and 28 February 2017;
  - Copy of Patent No. 8,967,029 B1 dated 3 March 2015.

Excerpts of unreadable content (pages 59-69)
From the June 13, 2022 Diplomatic Note covering an Aide Memoire
From the Russian Federation to the United States

Додаток 1

Дія службового користування
Прим. №1

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Управління Служби безпеки
України в Херсонській області

м. Херсон, вул. Героїв - 1000
т. 0957218311/1100
e-mail: obozr.kherson@ukr.net

28.02.2014 № 71/23/24-1793
т. № 411-001 від 17.12.2016

Начальнику Штабу – заступнику
керівника АЦЦ при СБУ
по доповідку Кушнірову І.І.

Начальнику Аналітичного управління
ДА І СБ України
полковнику Шавалюк С.І.

м. Київ

Матеріали до ІАМ “Держава” на тему:
“Забезпечення біологічної безпеки
у військових установах мікробіологічного профілю,
попередження виникнення проявів
біологічного тероризму в Україні”

І. Стан фінансування об’єктів (інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громаневського АМНУ (м. Київ), Центральна санітарно-епідеміологічна станція МОЗУ (м. Київ), Інститут ветеринарної медицини АМНУ (м. Київ), Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАНУ (м. Київ), Інститут мікробіології та імунобіології ім. І.І. Мечникова АМНУ (м. Харків), Національний науковий центр “Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини” (м. Харків), Львівський науково-дослідний інститут епідеміології та гігієни МОЗУ (м. Львів), Український науково-дослідний протичумний інститут ім. І.І. Мечникова МОЗУ (м. Одеса) та обласні СЕС), діяльність яких пов’язана з використанням біологічних патогенних агентів

Потенційну загрозу в разі терористичного чи дисерсійного посягання на території Херсонщини наразі становлять 87 біологічних установ. У складі вказаних об’єктів діють 105 лабораторій. В 16 із них зберігаються патогени II групи (4 з 5 лабораторій Херсонської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини ім. професора Л.С. Цепковського та 12 районних лабораторій ветмедицини). Решта мають у своєму розпорядженні порівняно менш небезпечні патогени III-IV груп. Музеї біоагентів, що можуть бути використані у терористичних цілях, мають 38 лабораторій.

Крім того, значна маса небезпечного біологічного матеріалу сконцентрована на Херсонському державному підприємстві (ХДП) “Біологічна фабрика” (має 52 штами особливо небезпечних інфекцій для виготовлення діагностичних, профілактичних і лікувальних ветеринарних препаратів) і в Херсонській обласній санітарно-епідеміологічній станції (ХОСЕС).

В останньому закладі функціонує “Херсонський обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України” з вірусологічною лабораторією, побудований у 2013 році в рамках американського проекту “Зменшення біологічної загрози” (офіційним донором виступило Агентство по зменшенню біологічної загрози Міністерства оборони США, а безпосереднім виконавцем – компанія “Black & Veatch Special Projects Corp.”). Загальна вартість будівельних робіт та обладнання становила 1,7 млн. доларів США.

17.03.2014
73-15-12

Проектом між державою-докладницею та Україною передбачено надання зусиль з безпеки небезпечних інфекційних агентів та подальшого збору та доправлення для досліджень зразки небезпечних інфекційних агентів з наданою частини України. Крім того, на початку 2014 року внаслідок ускладнення політичного ситуації в Україні та завершення акредитації "Black & Veatch Special Projects Corp." реалізацію наступних етапів міжнародної угоди на території нашої держави було призупинено. Призупинили свою діяльність в рамках програми і Херсонський обласний лабораторний центр. Невизначеність на рівні МОЗ України з перспективами його подальшого експлуатанта, а також систематичне недофінансування ХОСЕС не дають змогу реалізувати дослідження в сфері бактеріології та вірусології. Зазначене викликає хронічно дефіцит висококваліфікованих молодих спеціалістів, котрі в 2012-2013 рр. проходили спеціальну підготовку в рамках зазначеної між державної угоди.

Всі вищевказані регіональні підприємства тією або іншою мірою потерпають від часткового недофінансування. Крім цього, політичні події останніх років та військова агресія РФ негативно позначилися на регулярності надходження коштів, спричиняючи періодичні затримки відповідних виплат.

Виробок же останніх трьох років ХДП "Біологічна фабрика" отримаво державне замовлення лише один раз, у 2016 році (на виготовлення партії вакцин паритетно "м.л. дріт", проте через відсутність необхідного фінансування кошти підприємству досі не надійшли, а виготовлена продукція залишилася не використаною.

2. Рівень охорони об'єктів, діяльність яких пов'язана з використанням біологічних патогенних агентів, насамперед тих, де зберігаються біологічні агенти II-IV груп патогенності

Стан охорони найбільш уразливих у плані біологічного тероризму об'єктів Херсонщини в цілому відповідає найвищій ймовірній загрози.

Територія ХДП "Біологічна фабрика" займає площу 12 га; щільність забудови – 40% захищена цегляною огорожею заввишки 2,2 м. Функціонують основини, запасни і аварійний в'їзди (в'їзд). Зберігання біоматеріалів (в неактивному стані) здійснюється відповідно до вимог – у спеціальних ємкостях і спеціально обладнаному складі.

Охорона фабрики цілодобова, зміна – 13 осіб. Периметр розподілений на 3 зони відповідальності, кожна з яких контролюється окремим постом у складі 3 охоронців. Наряд забезпечений виходом на місцеву, міську АТС і стільниковим зв'язком. Діє телевізійна система спостереження, сигналізація, встановлена в лабораторіях та цехах і заведена на пульс охорони, а також пряма лінія сигналізації з поліцією. Передбачені окремі системи сповіщення: рятувально-аварійно-технічна, медична, протиепідемічна (е свій медпункт), протипожежна.

Усі патогенні матеріали зберігаються в спеціальних кімнатах, доступ до яких обмежений (приміщення обладнані сигналізацією і опечатуються). Патогени видаються на підставі документів суворої звітності.

Лабораторія Херсонської обласної санітарно-епідеміологічної служби, в якій зберігаються небезпечні зразки, розміщується в одноповерховій будівлі, яка оснащена вогнещільною та охороною сигналізацією. На всіх вікнах встановлені металеві ґрати, а на всіх дверях, крім загальнодоступних, електронні замки, відкрити які можливо лише за допомогою пластикових карток. В приміщенні лабораторії та по периметру встановлено 14 камер відеоспостереження, інформація з яких регіструється на моніторі та записується на жорсткий диск, що знаходиться в диспетчерській кімнаті. Стороннім особам в будівлю

лабораторії вхід заборонено. Охорона цілодобова, забезпечується чотирма незброєними охоронцями (працюють по черзі в добовій зміні) та двома службовими собаками.

В лабораторії ім. професора Л.С. Цеиковського виробничі приміщення та комунікації розміщені на земельній ділянці площею 1,4 га, яка обнесена парканом висотою 3 метри. Чотири лабораторних корпуси, складські приміщення, вікарій та бокс для автомобілів оснащені пожежною та охороною сигналізацією (договір № 9X/0513-Г від 17.01.2014 з ТОВ "Явір-200", м. Полтава). На території встановлено 8 камер відеоспостереження, інформація з яких реєструється на моніторі та блоках управління, що розміщені в диспетчерській кімнаті. У неробочий час охорону території та приміщень здійснюють три штатних охоронця.

Всі вікна на першому поверсі трьох лабораторних корпусів обладнані металевими ґратами, а двері приміщень, де проводяться дослідження – кодовими замками.

Для свідувачів відділами та охоронців розроблені інструкції на випадок НС та прояву тероризму, які знаходяться при основному плані безпеки (план цивільної оборони, календарний план дій щодо можливих НС).

Працівники лабораторії забезпечені у необхідній кількості засобами індивідуального захисту, приладами хімічної розвідки, спеціальним одягом, взуттям, рукавичками та ватно-марлевими пов'язками.

Для ефективного функціонування установи та підпорядкованих закладів, забезпечення надійної охорони об'єктів та збереження наявних колекцій і будинків інфекційних хвороб лабораторія забезпечена всім необхідним.

3. Оцінка захищеності об'єктів від можливих терористичних атак та деталізація можливих наслідків учинення теракту на об'єкті (прогнозна кількість жертв, збитків, ураження території, вплив на функціонування систем життєзабезпечення тощо)

Реальних передумов до поширення в регіоні біологічного тероризму наразі не виявлено.

Протидиверсійна захищеність підприємств, на яких зберігаються штами особливо небезпечних захворювань, має певні недоліки, але в цілому відповідає поточному рівню загроз. Інформації щодо протиправних спрямувань до цих установ з боку радикальних структур або окремих осіб Управлінням не отримано. В той же час, враховуючи загальне загострення політичної обстановки в країні й зростання масштабів суспільного екстремізму, існує певний ризик виникнення штучних надзвичайних ситуацій епідеміологічного та епізоотичного характеру.

З метою покращення рівня охорони потенційно-небезпечних біологічних об'єктів, Управлінням на постійній основі проводиться загально-профілактична робота, спрямована на підвищення рівня їх терористичної захищеності, посилення пильності, створення у суспільстві атмосфери нетерпимості до застосування методів терору. Розроблено та доведено до відома персоналу установ пам'ятки першочергових дій при отриманні інформації про загрозу терористичних проявів.

На підприємствах розроблені та погоджені з міськими і обласними службами у сфері біологічної безпеки документи стосовно дій у разі надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

4. Передумови до блокування роботи систем охорони таких об'єктів, зокрема через відключення їх від енергопостачання

Передумов до блокування роботи систем охорони об'єктів потенційної біологічної небезпеки через відключення їх від енергопостачання наразі немає. На випадок тимчасової відсутності прямої подачі електричної енергії на території об'єктів мікробіології встановлені додаткові системи живлення.

5. Стан дотримання встановлених дозвільних вимог і правил біологічної безпеки на об'єктах, де зберігаються штами збудників особливо небезпечних інфекцій або які проводять роботи з патогенними мікроорганізмами, передумови до витоку штампів у ході їх зберігання, передачі стороннім особам

Інших передумов до надходження у нелегальний обіг небезпечних біоматеріалів протягом останніх років не зафіксовано.

Умови зберігання штампів патогенних мікроорганізмів у Херсонській регіональній державній лабораторії ветеринарної медицини ім. професора Л.С. Ценковського відповідають європейським стандартам. В той же час, негативним чинником є відсутність в установі спеціального підрозділу з протидії терористичним актам, аварійно-рятувального шлону та сховищ.

На складі ХДП "Біологічна фабрика" постійно перебуває близько 2,5 тони готової продукції. Фабрика знаходиться на повному госпрозрахунку, тому обсяги фінансування і витрат визначаються у відповідності до виробничого плану.

Херсонська обласна санітарно-епідеміологічна служба забезпечує безпеку поводження з мікробіологічними матеріалами на рівні міжнародних стандартів.

Зі співробітниками регулярно проводяться інструктажі та навчання стосовно дій у разі виникнення загрози терористичних проявів, інших НС техногенного і природного характеру, а також на випадок евакуації.

Установи мікробіологічного профілю Херсонщини відвідують делегації країн Європи для обміну досвідом і практичними навичками роботи. З метою недопущення витоку інформації з обмеженим доступом під час таких візитів у 2016 р. проведений профілактичний захід відносно керівника Херсонської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини ім. професора Л.С. Ценковського.

6. Рівень забезпеченості таких об'єктів устаткуванням, що може негативно впливати на безпеку поводження зі штамами та ускладнює перевірку біологічних агентів

Оснащеність мікробіологічних об'єктів Херсонщини лабораторним обладнанням та приладами становить 90-97% (в залежності від типу). В той же час, через відсутність програм з оновлення устаткування за рахунок коштів з

державного бюджету рівень його експлуатаційної готовності поступово погіршується.

Працівники установ в цілому забезпечені найбільш необхідними засобами індивідуального захисту, спеціальним одягом, взуттям, рукавичками та ватно-марлевими пов'язками.

7. Рівень кадрового забезпечення медичних і наукових закладів мікробіологічного профілю

Кадрове забезпечення закладів мікробіологічного профілю та органів санітарно-епідеміологічного контролю в Херсонській області перебуває на рівні, достатньому для виконання покладених на них завдань. Всі співробітники мають спеціальну освіту, високий рівень кваліфікації, деякі проходили курси навчання за кордоном ("Херсонський обласний лабораторний центр Держсанітслужби України"). В той же час, актуальною проблемою галузі протягом тривалого періоду є постійне її недофінансування державою. Через це низка висококваліфікованих спеціалістів (у т.ч. тих хто пройшов стажування в рамках іноземних проєктів), звільнившись, вимушена була виїхати за кордон у пошуках перспективних місць працевлаштування.

8. Реальні соціально-економічні передумови до вчинення терористичних актів на об'єкті представниками персоналу

Соціально-економічних передумов до вчинення терористичних актів персоналом об'єктів, пов'язаних з мікробіологічним планом, наразі немає.

9. Стан ресурсної бази та рівень готовності до локалізації і ліквідації можливих наслідків терактів на об'єкті суб'єктами боротьби з тероризмом

Організаційна готовність регіональних суб'єктів боротьби з тероризмом (органів ДСНС, МВС, НГ і СБ України), а також ліквідаційних закладів і органів влади (в частині, що стосується) до локалізації НП на мікробіологічних об'єктах Херсонщини й ліквідації їх наслідків в цілому оцінюється як задовільна. В той же час, потребує оновлення ресурсне забезпечення (насамперед засобами індивідуального захисту, спеціальним одягом, взуттям, рукавичками та ватно-марлевими пов'язками).

Для поточної діяльності всіх вищевказаних установ передбачене забезпечення імунологічними препаратами згідно з виробничим регламентом. Отримання основного об'єму сироваток в разі масових інфекційних захворювань передбачається з центральних резервів МОЗ України (в області зберігається лише мінімальний запас, необхідний для локалізації нечисленних випадків захворювань).

10. Дані про інші актуальні проблеми, що можуть спричиняти прояви біологічного тероризму в Україні

Останнім часом актуалізувалася потенційна загроза епідеміологічній та епізоотичній ситуації в нашій державі, обумовлена намаганням Агентства по зменшенню біологічної загрози Міністерства оборони США (через компанію "Black & Veatch Special Projects Corp.") встановити контроль за функціонуванням мікробіологічних лабораторій України з дослідження

патогенів особливо небезпечних інфекційних захворювань, які можуть бути використані для створення або модернізації нових типів біологічної зброї.

Діяльність "Black & Veatch Special Projects Corp." в Україні поновила у 2015 році, але вже у рамках "Програми залучення до спільної біологічної діяльності", з посиланням на постанову Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153 "Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги". "Херсонський обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України" також включено до складу учасників вищевикатованої програми зі збору та дослідження особливо небезпечних патогенів.

За висновками фахівців, незважаючи на певну привабливість зазначеного проекту для вітчизняної дослідної галузі, він характеризується наявністю низки негативних аспектів, які є продовженням проекту "Зменшення біологічної загрози".

Не виключається, що новою Програмою знову буде передбачено накопичення в "Херсонському обласному лабораторному центрі Держсанепідслужби України" зразків патогенів із різних областей України під приводом вивчення специфіки місцевих штамів та визначення ступеню вірулентності отриманих проб серед населення.

Вірогідно, що наступним етапом співпраці має стати узагальнення та направлення результатів досліджень до Центру біологічних розробок при МО США начебто для залучення американських спеціалістів до розробки зразків вакцини, максимально адаптованої під мешканців конкретного регіону.

Наполегливі спрямування Сполучених Штатів до відновлення проекту свідчать про наміри встановити контроль над усіма вітчизняними дослідженнями патогенів особливо небезпечних інфекційних захворювань, які можливо використовувати для створення або модернізації нових типів біологічної зброї селективного типу дії. При цьому не виключається, що в умовах гарантованих новою Програмою широким прав і повноважень іноземна сторона зможе проводити на території України вивчення власних тестових систем, що створюватиме потенційну загрозу епідеміологічній та епізоотичній ситуації як в окремих регіонах, так і у державі в цілому.

Підпорядкованість проекту "Зменшення біологічної загрози" в Україні та нової "Програми залучення до спільної біологічної діяльності" Міністерству оборони США - військовому відомству чужої країни - створює сприятливі умови не тільки для проникнення до регіональних лабораторій мікробіологічних установ іноземних спеціалістів, а й до їх ознайомлення із вітчизняними стратегічними розробками. Не можна також виключати ймовірність використання отриманих при цьому даних для звинувачень нашої країни у причетності до розробки на її території біологічної зброї.

11. Прогноз розвитку та пропозиції щодо поліпшення ситуації в зазначеній сфері

Рівень захищеності області від біологічного тероризму в цілому адекватний чинному рівню загроз. На даний момент конкретних передумов до збільшення загроз у даній сфері не виявлено.

В той же час, враховуючи загальне загострення політичної обстановки в країні й зростання масштабів суспільного екстремізму, існує певний ризик виникнення штучних надзвичайних ситуацій епідеміологічного характеру.

Потенційну небезпеку може створити нестача спеціалізованих медичних препаратів при виникненні масштабних епідемій, оскільки отримання основного об'єму сироваток в разі масових інфекційних захворювань передбачається з центральних запасів МОЗ України.

Потребує перегляду обсяг державного фінансування регіональних установ, що працюють зі збудниками небезпечних інфекційних хвороб, для підтримання належного рівня забезпечення зберігання патогенних біологічних агентів.

З метою підтримання стабільності біобезпеки в Україні, а також попередження сироб накопичення в її регіонах зразків патогенів під приводом вивчення специфіки місцевих штамів та визначення ступеню вірулентності отриманих проб серед населення, доцільно взяти в супроводження реалізацію компанією **"Black & Veatch Special Projects Corp."** "Програми залучення до спільної біологічної діяльності".

Водночас, потребує поліпшення, а в окремих випадках й оновлення матеріально-технічна база регіональних суб'єктів боротьби з тероризмом, які залучатимуться до першочергових дій у разі виникнення на об'єкті мікробіологічного профілю НС терористично-диверсійного характеру (трукавички, протигаз, вакцинні, маршеві пов'язки тощо).

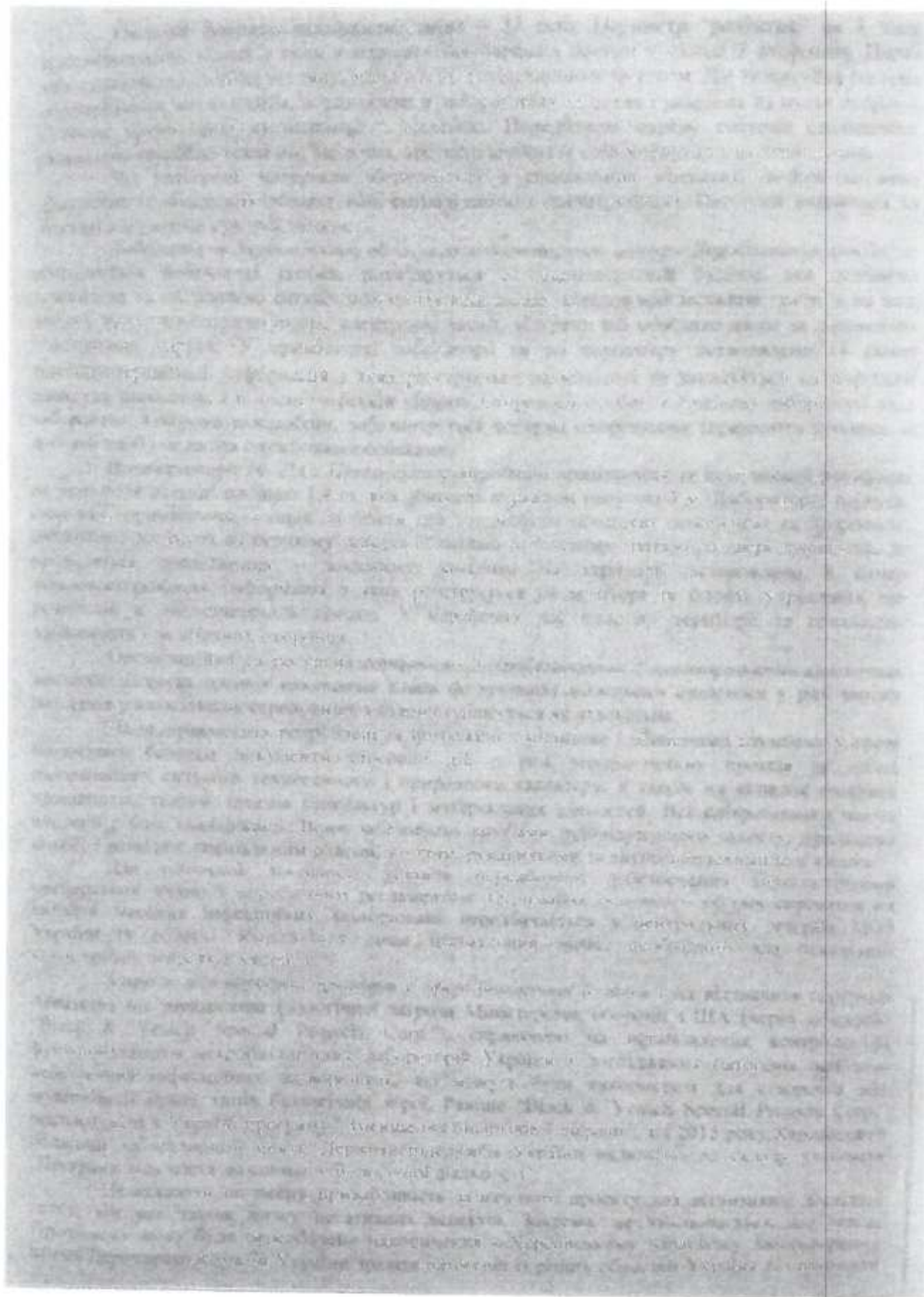
Доповідаємо в установленому порядку.

З повагою,
заступник начальника Управління
полковник

А.А.Лемешов

June 23, 2022

Diplomatic Note from the United States to the Russian Federation

Request for readable content

The Department of State acknowledges receipt of diplomatic note No. 212, dated June 13, 2022, from the Embassy of the Russian Federation, covering an Aide Memoire concerning U.S. compliance with the Biological and Toxin Weapons Convention. The June 13 Aide Memoire contains a subset of a wide range of unsubstantiated allegations and speculations previously made by Russian officials in press briefings, interviews, and various international fora. The Aide Memoire, however, is the first official bilateral request from the Government of Russia for a U.S. response to most of these allegations.

As the Department has stated publicly on multiple occasions, the United States is in full compliance with the Biological and Toxin Weapons Convention. The United States wishes again to assure the Russian Federation that all of the biological-related activities of the United States, including its cooperation with the Government of Ukraine, are for peaceful purposes and fully consistent with its obligations under the Biological and Toxin Weapons Convention. Nevertheless, the United States takes seriously its obligations to the Convention and will provide a substantive response to the Aide Memoire.

To do so, however, the Department of State requests that the Russian Federation provide legible copies of the documents appended to the Aide Memoire

DIPLOMATIC NOTE

-2-

on an expedited basis. Several documents (specifically pages 49-59) are unreadable or virtually unreadable. Legible copies will permit the United States to respond to these allegations, which the Department intends to do within 30 days of receiving them.

Department of State,

AW

Washington, 06/23/2022.

June 28, 2022

Diplomatic Note from the Russian Federation to the United States

Response to request for readable content

ПОСОЛЬСТВО
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
В США

№ 236

Приложение:
упомянутое,
на 40 лл.

Посольство Российской Федерации в Соединенных Штатах Америки свидетельствует свое уважение Государственному Департаменту Соединенных Штатов Америки и, ссылаясь на ноту Посольства № 212 и ноту Государственного Департамента от 23 июня 2022 г. в связи с памятной запиской России по военно-биологической деятельности США на территории Украины, имеет честь сообщить следующее.

Просьба Американской стороны о получении более четких копий документов Службы безопасности Украины (СБУ) от 2016 и 2017 гг., приложенных к памятной записке, что якобы позволило бы США отреагировать на поставленные Россией вопросы, представляется не более чем отговоркой.

Видим в этом попытку оттянуть начало разговора по существу обнаруженных на территории Украины фактов, свидетельствующих о несоблюдении Соединенными Штатами положений Конвенции о запрещении разработки, производства и накопления запасов бактериологического (биологического) и токсинного оружия и об их уничтожении (КБТО).

У российских экспертов никаких проблем с прочтением упомянутых документов не возникло. В духе доброй воли еще раз

ГОСУДАРСТВЕННОМУ ДЕПАРТАМЕНТУ
СОЕДИНЕННЫХ ШТАТОВ АМЕРИКИ

г. Вашингтон

2

направляем в Государственный Департамент копии на украинском языке, а также их неофициальные переводы на русский и английский языки.

Поскольку Российская сторона не получила содержательные ответы на свои обоснованные вопросы, будем вынуждены запустить процедуру созыва консультативного совещания государств-участников КБТО, как предусмотрено статьей V Конвенции и было указано в памятной записке.

Посольство пользуется случаем, чтобы возобновить Государственному Департаменту уверения в своем высоком уважении.

г. Вашингтон, «18» июня 2022 года

Unofficial translation

236

The Embassy of the Russian Federation in the United States of America presents its compliments to the Department of State of the United States of America and, referring to the Embassy's diplomatic note № 212 and the Department of State's diplomatic note dated June 23, 2022, concerning the Russian non-paper on the U.S. military biological activity in Ukraine, has the honor to communicate the following.

The request of the US Side for clearer copies of the Security Service of Ukraine's documents from 2016 and 2017 attached to the non-paper, which would allegedly allow the United States to respond to Russia's questions, appears to be nothing more than an excuse.

We see this as an attempt to delay the start of a conversation on the substance of the facts discovered on the territory of Ukraine, indicating non-compliance by the United States with the provisions of the Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction (BTWC).

The Russian experts have had no problems with reading the above documents. In the spirit of goodwill we are resending to the State Department the Ukrainian copies as well as their unofficial translations into Russian and English.

Since the Russian Side has not received substantive answers to its reasonable questions, we will be forced to launch the procedure for convening a Consultative Meeting of States Parties to the BTWC, as provided for in Article V of the Convention and as stated in the non-paper.

DEPARTMENT OF STATE
OF THE UNITED STATES OF AMERICA
Washington, D.C.

The Embassy avails itself of this opportunity to renew to the Department of State the assurances of its high consideration.

Enclosure: as stated, on 40 p.

Washington D.C., June 28, 2022

June 29, 2022

**Russian Federation official request for BTWC Article V
consultations**

ПОСТОЯННОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
ПРИ ОТДЕЛЕНИИ ООН И ДРУГИХ
МЕЖДУНАРОДНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ
В ЖЕНЕВЕ

PERMANENT MISSION
OF THE RUSSIAN FEDERATION
TO THE UNITED NATIONS OFFICE AND
OTHER INTERNATIONAL ORGANIZATIONS
IN GENEVA

№ 2741

Постоянное представительство Российской Федерации при Отделении ООН и других международных организациях в Женеве свидетельствует своё уважение постоянному представительству Соединённых Штатов Америки, являющихся государством-депозитарием Конвенции о запрещении разработки, производства и накопления запасов бактериологического (биологического) и токсинного оружия и об их уничтожении (КБТО), и имеет честь сообщить следующее.

Российская Федерация подтверждает сохраняющиеся вопросы к США и Украине, касающиеся соблюдения обязательств по Конвенции, в контексте деятельности биологических лабораторий на украинской территории (документы Российской Федерации с детальным изложением указанных вопросов и необходимые вспомогательные материалы прилагаются).

ПОСТОЯННОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО
СОЕДИНЕННЫХ ШТАТОВ АМЕРИКИ
ПРИ ОТДЕЛЕНИИ ООН И ДРУГИХ
МЕЖДУНАРОДНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ В ЖЕНЕВЕ

Копия: Группа имплементационной поддержки
КБТО

В соответствии со Статьей V КБТО государства-участники должны консультироваться друг с другом и осуществлять сотрудничество в решении любых вопросов в отношении цели Конвенции или в связи с выполнением её положений. В свою очередь, заключительные документы Второй и Третьей конференций по рассмотрению действия КБТО в контексте реализации Статьи V предусматривают возможность созыва по запросу государства-участника консультативного совещания. При этом до его проведения могут быть организованы двусторонние или иные консультации по договорённости между государствами-участниками, причастными к возникшим проблемам.

Руководствуясь данными пониманиями, в июне 2022 года Россия при посредничестве ГИП КБТО предприняла попытки в рамках двусторонних консультационных процессов с США и Украиной получить исчерпывающие ответы на поставленные Россией вопросы в отношении выполнения ими положений статей I и IV КБТО. Однако Вашингтон и Киев не представили необходимые пояснения и не приняли незамедлительные меры по исправлению сложившейся ситуации.

В связи с этим Россия обращается к государствам-депозитариям КБТО с просьбой при поддержке ГИП КБТО созвать в период 18–22 июля 2022 года в Женеве официальное консультативное совещание с целью урегулирования вопросов к США и Украине, касающихся соблюдения ими обязательств по КБТО, в контексте деятельности биологических лабораторий на украинской территории, как это установлено положениями заключительных документов Второй и Третьей конференций по рассмотрению действия КБТО. Просили бы также

незамедлительно информировать государства-участники Конвенции о данной инициативе.

Россия приглашает государства-депозитарии КБТО при содействии ГИП КБТО оперативно провести в соответствии с разделом II Заключительного документа Третьей конференции по рассмотрению действия КБТО неформальные консультации государств-участников с возможностью подключения по видеосвязи для решения вопросов организации официального консультативного совещания в указанные сроки.

Постоянное представительство России при Отделении ООН и других международных организациях в Женеве пользуется случаем, чтобы возобновить постоянному представительству США, являющихся государством-депозитарием КБТО, уверения в своём высоком уважении. *no*

Приложение: на 204 лл.

Женева, *22* июня, 2022

Unofficial translation

The Permanent Mission of the Russian Federation to the United Nations Office and Other International Organizations in Geneva presents its compliments to the Permanent Missions of the United States of America, designated as a Depositary State of the Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their Destruction (BTWC), and has the honour to communicate the following.

The Russian Federation reiterates that it has outstanding questions to the United States and Ukraine concerning the fulfilment of their obligations under the Convention in the context of operation of biological laboratories in the Ukrainian territory (documents prepared by the Russian Federation containing a detailed description of the said questions and the relevant supporting materials are attached).

In accordance with Article V of the BTWC, States Parties shall consult one another and cooperate in solving any problems which may arise in relation to the objective of or in the application of the provisions of the Convention. Besides, the final documents of the Second and Third BTWC Review Conferences, in the context of the implementation of Article V, provide for a possibility of convening a consultative meeting at the request of a State Party. Such a consultative meeting could be preceded by bilateral or other consultations by agreement among those States Parties involved in the problems which have arisen.

PERMANENT MISSION
OF THE UNITED STATES OF AMERICA
TO THE UNITED NATIONS OFFICE AND
OTHER INTERNATIONAL ORGANIZATIONS
IN GENEVA

CC: Implementation Support Unit
Biological and Toxin Weapons Convention

In June 2022, guided by these understandings, Russia, through the BTWC ISU, attempted to obtain exhaustive answers to the questions it had posed in relation to the implementation of Articles I and IV of the BTWC by the United States and Ukraine through a bilateral consultative process with these countries. However, Washington and Kiev have not provided necessary explanations, nor have they taken immediate measures to remedy the situation.

Russia therefore requests the BTWC Depositary States, with the assistance of the BTWC ISU, to convene, from 18 to 22 July 2022, a formal consultative meeting in Geneva with a view to resolving the issues with the United States and Ukraine regarding their compliance with their obligations under the BTWC in the context of operation of biological laboratories in the Ukrainian territory, as envisaged by the final documents of the Second and Third BTWC Review Conferences. We would also ask you to immediately inform all States Parties to the Convention about this initiative.

Under section II of the Final Declaration of the Third Review Conference, Russia invites the BTWC Depositary States, with the assistance of the BTWC ISU, to promptly hold informal consultations of States Parties, with the opportunity of participation via video conference, to make arrangements for the formal consultative meeting to be organized within the specified time frame.

The Permanent Mission of Russia to the UN Office and Other International Organizations in Geneva avails itself of this opportunity to renew to the Permanent Missions of the United States, designated as a BTWC Depositary State, the assurances of its high consideration.

Annex: 204 pp.

Geneva, « 29 » June, 2022